

Uitnodiging Kennisdag

Donderdag 30 januari 2025 van 9.00 – 17.00 uur
De Woeste Hoeve, Oude Arnhemseweg 292, Beekbergen

Begrazing, balanceren tussen robuuste natuur en kwetsbare habitats

Begrazing* is een veel en vurig besproken onderwerp op de Veluwe. Een onderwerp bovendien, waarover de oordelen en meningen vaak stellig zijn. Die stelligheid is niet behulpzaam in het gesprek over de kansen die begrazing biedt, noch over de knelpunten die het met zich meebrengt. Terwijl dat genuanceerde gesprek wél cruciaal is om afgewogen keuzes te maken in het Veluwse natuurbeheer. ARK Rewilding de Veluwe organiseert daarom een kennisdag over begrazing die zoveel mogelijk uitgaat van wetenschappelijk onderzoek én van ervaringen uit het natuurbeheer. Sprekers nemen je mee in recente kennis en praktijkervaring op het vlak van diverse begrazingsvormen. Daarbij gaat het over begrazing in grootschalige en dynamische natuur, maar ook over begrazing in de Natura 2000 habitats van heide en bossen.

Hoe de kansen en knelpunten van begrazing ervaren worden, is natuurlijk sterk afhankelijk van de uitgangssituatie en de doelstellingen van een gebied. Zo zal in bossen de nadruk al gauw liggen op de effecten van begrazing op bosverjonging, in de open Natura 2000 habitats eerder op effecten op flora en fauna en de rol van patroonbeheer, en in grootschalige en dynamische natuur of andere op procesnatuur georiënteerde gebieden, op het geven van tijd en ruimte aan natuurlijke processen.

Ondanks die verschillen, worden meer natuurlijkheid, heterogeniteit en dynamiek in al deze domeinen als belangrijk gezien. De 'verstarring' van het landschap – scherp afgegrensde habitattypen, of natuurtypen waar successie een halt wordt toegeroepen – wordt breed als minder wenselijk ervaren. Maar hoe behoud je waardevolle habitats en soorten en geef je tegelijk ruimte en tijd aan natuurlijkheid, successie en dynamiek? Welke positieve, maar ook negatieve rol kan begrazing daarbij spelen? Welke vormen van begrazing hebben we het dan eigenlijk over? En wat is wijsheid als het gaat over begrazingsdruk?

** begrazing (of eigenlijk herbivorie) gaat tijdens deze dag over de impact van schaaap, zwijn, ree, hert, paard, rund en wisent op het natuurlandschap*

Ochtendwandeling schaapskudde
Foto: Chris

Programma

v.a. 9.00 uur Inloop, koffie & thee

9.30 uur Welkomstwoord dagvoorzitter Gijs Kuneman (directeur Bosgroep Midden-Nederland)

9.45 uur **Begrazing en dagvlinders, een turbulente relatie**
Michiel Wallis de Vries (senior projectleider, de Vlinderstichting)
De hoogste diversiteit aan dagvlinders en veel andere insecten vinden we in parkachtige landschappen. Begrazing is daarin een belangrijke en onmisbare factor. Waarom pakt begrazing dan toch zo vaak slecht uit? Deze lezing belicht de knelpunten en kansen van begrazing voor vlinderrijke landschappen, vanuit de ecologische randvoorwaarden van vlinderhabitats.

Op weg naar een Natuurlijker en veerkrachtiger Grootschalig Zandlandschap Midden Veluwe

Douwe Joustra (ecoloog Staatsbosbeheer)

Gebiedsdoelen en de positie en het functioneren van wisent, hert, ree, zwijn en schaaap hierin.

11.00 uur Pauze

11.30 uur **Begrazing als motor tot heterogeniteit**
Ruben Vermeer (boswachter ecologie, Natuurmonumenten Veluwezoom)
Sinds 1982 is begrazing één van de sturende factoren in de natuurontwikkeling op de Veluwezoom. Daarbij spelen de Schotse hooglanders een hoofdrol. Maar wat is nu precies het effect dat deze integrale vorm van begrazing teweegbrengt? En hoe draagt dit bij aan de heterogeniteit in het gebied?

Effecten van begrazing: wat weten we wel en wat weten we niet?

Liesbeth Bakker (hoogleraar Rewilding Ecology, WUR)

Grote grazers zijn al decennialang in Nederlandse natuurgebieden aanwezig en spelen een belangrijke rol in het concept van rewilding. Maar wat weten we nu van de effecten van deze grazers, en wat kunnen we verwachten van rewilding? We kijken hierbij naar effecten op diversiteit van planten en de ontwikkeling van graslanden en boslandschappen en de rol van verschillende soorten herbivoren.

12.45 uur Lunch (lunchpakketjes bieden de mogelijkheid tot een wandeling)

13.30 uur **Deelsessies**
Tijdens twee deelsessies bouwen we verder op de ochtendlezingen. Wat zijn de kansen, maar ook de uitdagingen van begrazing in procesnatuur? En wat kan een combinatie van procesnatuur en patroonbeheer ons brengen? We werpen een blik in de toekomst. Welke veranderingen staan ons te wachten? Wat betekenen bijvoorbeeld de razendsnelle klimaatverandering, stikstofdruk en de aanwezigheid van de wolf?

Deelsessie I: Begrazing in het grootschalig dynamisch zandlandschap

Ruben Vermeer, Liesbeth Bakker en Leo Linnartz (ARK)

Deelsessie II: Meer natuurlijkheid in een grootschalig zandlandschap met procesnatuur en patroonbeheer

Michiel Wallis de Vries, Douwe Joustra en Jan ten Hoopen (ARK)

Wisenten Gerritsfles
Foto: Eric Hoogervorst

14.45 uur Pauze: koffie en thee

15.00 uur **Plenaire terugkoppeling deelsessies**

Terugkoppeling deelsessie 1: Judith Slagt (ARK)

Terugkoppeling deelsessie 2: Jan ten Hoopen (ARK)

15.15 uur **Paneldiscussie** met de zaal o.l.v. dagvoorzitter

Panelleden: Robert Ketelaar (Natuurmonumenten),

Marijn Nijssen (Stichting Bargerveen), Chris Smit (RUG)

en Judith Slagt (ARK)

16.15 uur **Korte reflectie en vooruitblik**

Drie deelnemers blikken terug op de dag aan de hand van drie vragen:

1. Welk nieuw inzicht heb je vandaag opgedaan?
2. Welke kennisleemte zou jij vanuit jouw praktijk ingevuld willen zien?
3. Wat gun jij de Veluwse natuur als het om begrazing gaat?

16.30 uur Afsluiten en napraten bij een borrel

17.00 uur Einde

Aanmelden

Fijn als je mee komt praten en denken over (de toekomst van) begrazing op de Veluwe. Daar zijn overigens geen deelnamekosten aan verbonden. Wil je erbij zijn? Stuur uiterlijk 19 december 2024 een e-mail naar reanna.stegeman@ark.eu.

De lunch is vegetarisch. Mocht je aanvullende dieetwensen of allergieën hebben, dan kun je dit doorgeven bij het aanmelden.